

ret, potuit agnam induere mansuetudinem; et nolet Christianus frænare peccandi impetum, qui antequam admoveat manum ad peccatum, scit, vel saltem scire debet, gladium Dei evaginatum sibi imminere? Quid enim est illud Jacobi V. *Ecce iudex ante januam assistit*; nisi: jam imminet, jamjam ulcisci veniet? Hinc ergo S. Clemens epist. I. narrat S. Petrum dicere solitum: *Quis peccare poterit, si semper ante oculos suos iudicium Dei ponat?* Sententia profecto tanto apostolo digna et proposito nostro congruentissima.

Ergo, auditores, admittamus etiam nos, et induamus nobis vinculo Joannis, vincula iustorum; et si quidem his jam vincti sumus, ne quæramus solutionem. Ita enim suadet Ecclesiasticus cap. VI. *Audi fili, inquit, et accipe consilium intellectus, et ne abicias consilium meum. Injice pedem tuum in compedes illius, et in torques illius collum tuum. Et erunt tibi compedes ejus in protectionem fortitudinis et bases virtutis, et torques illius in stolam gloriæ. Decor enim vitæ est in illa (sapientia) et vincula illius alligatura salutaris, etc.*

CONCIO VI.

DE VINCULIS PECCATORUM, QUIBUS RETINENTUR IN POTESTATE DÆMONIS, NE AD PŒNITENTIAM FESTINENT.

I. Incredulitas. — II. Spes longioris vitæ. — III. Desperatio et diffidentia. — IV. Patientiæ horror. — V. Exemplum malorum. — VI. Respectus humanus. — VII. Neglectus salutis. — VIII. Præsumptio. — IX. Obstinatio. — X. Dæmonis astutia.

THEMA.

Joannes cum audisset in vinculis opera Christi, etc. Matth. XI.

Magna contentione quærent animas hominum Deus, et humani generis hostis diabolus, ita ut postquam ceperint unam, eam mox in vincula conjiciant, sedulo custodiant, ne sibi elabatur; etsi valde diverso fine: Deus ut vitam illis det; diabolus vero ut mactet et perdat, Joan. X. De Dei vinculis loquitur Ecclesiasticus c. VI. dicens: *Ne accideris in vinculis ejus.* Et mox: *Vincula illius alligatura salutaris.* De vinculis diaboli loquitur Dominus Luc. XIII. dicens: *Hanc autem filiam Abraham, quam alligavit Satanas, non oportuit solvi a vinculo isto?* Utraque autem vincula talia sunt, non quæ cogant hominem, sed fortiter quidem constringant; rumpi tamen ab illo, si velit, possint. Quænam vero Dei sint vincula, jam ante diximus; quod attinet ad diaboli vincula, multi ex illis vinculis mittunt quidem, quemadmodum Joannes in hodierno Evangelio, suos quosdam discipulos, id est, desideria quædam imperfec-

ta, suspiria, et velleitates, quibus liberari a iugo dæmonis et jungi vellent Deo; ipsi tamen non accedunt, nec unquam dicunt: volumus, sed vellemus tantum. Quænam autem illa sint, et quam contemnenda, nunc ostendam.

I. Incredulitas, qua persuadentur a dæmone, quasi ea quæ de inferno et altera vita dicuntur, de meritorum retributione, tantum inanes minæ sint et terriçulamenta. Hoc pacto decepti sunt increduli illi Ægyptii Exo. IX. qui, comminante et prædicente per Moysen Deo grandinem multam nimis, perempturam homines et jumenta, nisi de agris sub tecta reducantur, fidem dicent non adhibuerunt, nec sub tecta se receperunt, nec pecora reduxerunt: ideoque cum jumentis omnes a grandine occisi sunt. Alii vero, qui timuerunt verbum Domini et crediderunt ei, receperunt se et pecora sua in tutum, et salvi fuerunt. Non dissimiliter Dominus toties nos admonet de futura ultima tribulatione, et igne perpetuo impœnitentibus præparato; proinde recipiamus nos in tutum, fugiamus sub tectum pœnitentiæ, nisi perire velimus. Quid tristius nuntiari potest eo, quod Dominus Luc. XIII. ait: *Si pœnitentiam non egeritis, omnes similiter peribitis.* Sed non omnes timent hoc verbum, quia non omnes credunt, ideoque ad pœnitentiam non festinant. Sed num experimentum capere vultis earum, quas prædixit Dominus veritatum? Ante dies 14. audivimus, quam cladem et calamitatem prædixerit Dominus Jerosolymitanis, extremam scilicet vastationem; proinde cum viderunt urbem circumdari ab exercitu et abominationem stantem in templo, tunc fugerunt ad montes, etc. Annon exitus ostendit, vera dixisse Dominum? Facta sunt hæc ordine: nam paulo ante eversionem urbis templum a seditiosis occupatum, per cædes aliasque impuritates profanatum, adeoque (modo loquendi Scripturæ) abominatio facta est; similiter a Cestio Syriæ præside, obsidione cineta urbs, licet ad modicum tempus, ut daretur locus fugiendi fidelibus et civitate: deducit Barionius anno Christi 68. Quæ duo imminentis jam cladis signa advertere et credere fideles, ideoque ex urbe in alias regiones elapsi sunt juxta Christi consilium, ut testatur Epiphanius hæresi XXIX. et XXX. Reliqui vero, qui dictis Christi fidem non habuerunt, remanentes, miserrime perierunt juxta omnia quæ prædixit Christus. Numquid hæc terriçulamenta et inanes minæ erant? Annon eventus ostendit, verissimam fuisse Christi prædictionem? Igitur, o increduli, vel hoc exemplo discite, vana non esse, quæ comminatur Dominus impœnitentibus.

II. Spes longioris vitæ; confidunt enim multi robori, valetudini, et juventuti suæ, quasi adhuc

tempus sit, et in momento, cum opus erit, pœnitentiam agere possint. Quibus accidit, quod aviculæ, quæ confisa in volatus sui pernicitate, licet videat infra se aucupem, de ramo in ramum saltat et cantat, quasi bene antevertere possit aucupem, si quid contra eam tentare vellet; putat enim se, ubi strepitum audierit, mox avolaturam: interim tamen balistæ globo trajicitur incauta, antequam sonitum percipiat. Ita multi ducunt in bonis dies suos, et voluptate de vitio in vitium saltantes; putant enim se ubi mortis adventuræ strepitum per senium vel ægritudinem audierint, mox pœnitentiam acturos, confisi in pennis roboris et juventutis suæ; interim tamen sæpe antevertuntur, et pereunt, antequam senescant aut ægrotent. Non potest dæmon persuadere talibus, quod sint immortales; id enim credere nequeunt, cum quotidie videant. modo abripi parentem, modo amicum, modo vicinum. Potuit quidem facilius hoc persuadere primis parentibus, ut qui mortis nullum adhuc viderant vestigium; nobis autem minime, ut dixi; quid igitur facit? Medicum imitatur, qui infirmo daturus certam pulpæ casiæ quantitatem, dividit eam in minutas pilulas, sicque paulatim per partes ægrotum assumere facit, quam is simul totam non sumpsisset. Semper victurum hominem, hoc jam dæmon nemini persuadet, sed cras te victurum et perendie et sic deinceps; hoc persuadet non difficile: unde tamen fit ut perinde vivant peccatores, ac si immortales forent. Hoc cum sibi persuaderet dives ille, annos scilicet plurimos, apud Luc. capit. XII. audiit a Deo: *Stulte hac nocte animam tuam repentem a te.* Accipitrem unam ex aviculis rapiente, reliquæ omnes relicta esca et commoditatibus suis, in tutum se recipiunt, cantumque silentio commutant, quia simile infortunium metuunt; peccator autem, licet quotidie videat modo hunc, modo illum socium suum a morte abripi, non ideo desinit luxuriari, inebriari, ædificare, congregare, honores quærere, etc. Unde hoc, nisi quia immortalem se putat, nec simile infortunium metuit? Verissimum ergo, quod Ecclesiasticus capit. XXIX. ait: *Repromissio nequissima multos perdidit.* Cave igitur ne hoc vinculo retineri te patiaris, sed quia nullum habes certum diem, omnes suspectos habe. Quæso enim te, si in aulam introduceris, in qua scires, unum esse asserem occultum, qui, ubi eum attigeris, cedet et te dejiciet in mille gladios acutissimos, (qua ratione dicuntur perimi alicubi magni nominis rei) quomodo tu ibi spatari, saltare, ludere pila posses? Annon totum pavementum tibi suspectum esset? Modo vita tua ejusmodi aula est, in qua latet interitus tui dies aliqua, licet ignota. Quomodo ergo non semper paves, non semper tibi provides?

III. Desperatio vel etiam diffidentia aliqua de Dei misericordia. Quemadmodum enim cervus qui in exiguo saltu continetur, si modo venator eum includat pennis funi implexis, quibus conspectis putat se cervus undique conclusum et in retia casurum, ideoque in saltu retinetur, donec a venatore globo trajiciatur: ita dæmon peccatorem inveteratum maxime in articulo mortis constitutum undique concludit cogitationibus et angustiis, quasi impossibile ei sit evadere. Qui enim primo levissimum finxit peccatum, ut induceret eum ad peccandum, postea gravissimum fingit, ut retineat inductum; sicuti mercator, ut alliciat ad se emptorem, merces proponit, et dicit exiguo eas constare, solutioni se tempus dare, pecunia non indigere, etc. postea improvise advenit, nummosque exigit cum fœnore, diu se expectasse asserit, debitum magnum esse, se jam pecuniis indigere, judicem implorandum, etc. quo nimirum eum cogat domum sibi et fundos suos tradere. Ita in angustias redactus est a pessimo illo exactore dæmone Judas, ut undique discurrens, nullibi effugium inveniens, iverit potius ad carnificem, quam ad medicum, ad Scribas, quam ad Christum, atque ita demum extorsit ab eo animam. Sed stramineum et pennaceum est et hoc vinculum. Cave ab illo refinearis; nequit tibi dæmon cælum adimere, sicuti nec dare præsumenti.

IV. Pœnitentiæ difficultas et austeritas. Ut enim mures reperiantur, qui limo ante ostium cavi illito, nolunt egredi, sed potius inibi manere, adeoque capi malunt, quam in egressu fœdari, teste Pierio I. XIII. hierogl. ita aliqui delicatuli malunt in carcere dæmonis remanere, quam per pœnitentiæ foramen nonnihil strictum et humile egredi. Quid, inquit? Mene ita dejiciam ut noxas omnes homini aperiã, ab illo argui, instrui et puniri me patiar? Ita fascinaverat aliquando Naaman illum Syrum IV. Reg. V. qui ad mundandam lepram suam jussus ab Eliseo septies lavari in Jordano, rem se indignam aut duriorẽ censens iratus recedebat. Sed audiens a servis; *Pater et si rem grandem dixisset tibi propheta, certe facere debueras; quanto magis quia nunc dixit tibi: lavare et mundaberis?* Lavit et mundatus est. Multi tales qui malunt manere leprosi, quam exuere conscientiam in confessione et lavandos se præbere: venit vero hic timor ex eo quod ignota sit peccatoribus via pœnitentiæ. Quærit Aristoteles part. V. problem. XXV. cur via ignota longior appareat, quam nota? Et respondet: Ideo videri, quia nota sub certo termino apprehenditur, et ut tanta, non longior; ignota vero sub incerto termino, et tanta vel tanta apprehendi nequit, ideo quodammodo ut

infinita apprehenditur. Via pœnitentiæ ignota est peccatoribus, ideo ut difficillima et quasi infinita ab eis apprehenditur; non ita ab iis, qui hanc viam sæpius triverunt. Mirum vero est, quod peccatores ad jugum diaboli, aliaque mundi gravissima onera fortes sint, ad solam pœnitentiam ignavi; instar elephantum, ut S. Ambrosius scribit in hexam. in opera VI. diei, qui ad turres ferendas fortes sunt, murem interim timent.

V. Exemplum aliorum peccatorum; nolunt enim videri aliis meliores, sed et judicant alios graviores peccatores esse, quam sint ipsi. Ita juxta laqueos retinentur aviculæ, quia vident ibidem cantantes alias captivas; dum enim hæ non avolant, persistunt etiam illæ. Unde Ecclesiastes c. IX. ait: *Sicut aves laqueo comprehenduntur, sic capiuntur homines in tempore malo.* Ita retentus in atheismo a dæmone, mirabili et horribili illusionem fuit Radbodus Frisiæ rex, qui jamjam baptizari paratus a S. Wulframo, ex eo quasivit, ubinam censeret esse majores suos? Quo respondente, apud inferos, pedem e baptismo retraxit dicens, se velle cum majoribus suis esse, atque ita sine baptismo defunctus est; ut est in vita Wulframi apud Sur. XX Martii. Sedo quam stultum est hoc vinculum! Quid enim tibi prodest, si cum multis damnaris? Aut cum multis ad suspendium educaris? Annon inde major tibi provenit damnatio? An non audisti Dominum de zizaniis dicentem, Matth. XIII. *Alligate ea in fasciculos ad comburendum*: hoc est, ut S. Greg. I. IX. moral. c. XXXIX. ait: «Pares paribus sociate, ut quos similis culpa inquinat, par etiam pœna constringat. Adulteros cum adulteris, avaros cum avaris, fures cum furibus, homicidas cum homicidis, etc.» Jam vero quis nescit stuppas in fasciculos colligatas vehementiorem ardorem concipere et se mutuo ardentius inflammare? Pari modo malorum societas majorem affert eis damnationem. Quis igitur nisi insanus hoc vinculo se teneri patiatur? O quantum sibi mutuo maledicent et se mutuo execrabuntur socii mali in inferno!

VI. Respectus hominum; timent enim aliqui, ne si novam instituant vivendi rationem, homines hoc eis exprobrent, atque eos pusillanimes et effeminatos clamitent. Quos dæmon ita decipit, uti auceps alaudas, quæ videntes supra se girari in aere accipitrem fictitium, non audent se a terra tollere et avolare, sed metu illo retinentur, donec reti aucupis contactæ perimantur. Hominum judicia et censura quasi ligneus accipiter sunt, nec quidquam tibi nocere possunt, nec impedire te a beatitudine: contra vero dæmon plurimum, ni ab ipso avoles, nec tibi exprobrare potest, si fugeris; sed debet, si non fugeris: sicut merito insanus repu-

taretur, non qui de luto surgit, sed qui ob respectum et præsentiam hominum de luto, in quod cecidit, surgere nollet. Quis enim pudor tenebit istos in judicio, cum omnibus patebit eos ob tam inanem metum converti non ausos? Quæ insania velle placere mancipio magis quam Domino? Nec audere Domino placere, ne mancipio displiceas? Hujus rei exemplum refert Beda I. V. c. IV. de quodam strenuo viro nobili, qui cum in morbum incidisset, sæpius monitus, ut de præteritis sceleribus pœnitentiam ageret, respondit: se dilatandum in id tempus cum convalescisset, ne a sodalibus audiret se timore mortis id agere, quod sanus facere noluisse; qui tandem ad extrema deveniens, horribili dæmonum aspectu territus, suæ præsciis damnationis desperans obiit.

VII. Negligentia quædam supina circa propriam salutem, qua nunquam introspiciunt aut examinant suam conscientiam, nunquam seipsum considerant, quo statu res eorum sint. Hos idcirco dæmon aliis negotiis occupat, et alio deducit, ne salutem inveniant; pene ad eum modum, quo avis illa (vulpanser asseritur apud Pieri. I. XX. hierogl.) quæ, ut vidisse se scribit S. Basilius hom. XXIII. de exhort. ad baptismum, vana spe aucupem decipit, ne in nidum pullorum inveniat: offert se aucupi quasi mox comprehendenda, donec eum a nido abducat. Similiter et dæmon peccatores variis negotiis circumducit et occupat, ne nidum æternæ beatitudinis omnibus Christi pullis paratum inveniant; vel ne nidum conscientiæ suæ fœtidum, cui dæmon incubare solet, introspiciant, et peccatorum fœdissimos pullos inde eximant. Sed excutiendus est lethargus, rumpenda vincula ista: quid enim potius curandum, quam salutem animæ? Noli detineri nugis puerilibus quominus cœlestem hæreditatem tibi paratam adeas. Audiamus Isaiam c. LII. *Excute de pulvere, consurge, sede Jerusalem. Solve vincula collitui, captiva filia Sion.* Straminea sunt hæc vincula, noli iis detineri, disrumpe ea cum Samsone, quasi filium de stuppa.

VIII. Præsumptio de Dei misericordia. De hac dictum in dominica septuagesimæ, conc. V.

IX. Obstinatio seu indurata voluntas, de qua S. Augustinus I. VIII. confess. cap. V. *Suspiram ligatus non alieno ferro, sed mea ferrea voluntate; velle meum tenebat inimicus et inde mihi catenam fecerat, etc.* Sed de hac dictum in festo S. Stephani, conc. VI.

X. Dæmonis vigilantia, de qua in dominica II. quadrages. conc. V.

CONCIO VII.

CONSCIENTIA NON OFFENDENDA.

I. Quia dux vitæ nostræ. — II. Quia testis et accusatrix. — III. Quia judex. — IV. Quia lex Christianorum specialis.

THEMA.

Joannes cum audisset in vinculis opera Christi, etc. Matth. XI.

Quamobrem Joannes Baptista in vincula sit ab Herode conjectus, exponunt S. Matthæus capit. XIV. Marcus capit. VI. Lucas capit. III. Lucas ait: *Herodes autem tetrarcha cum corripere ab illo de Herodiade uxore fratris sui, et de omnibus malis quæ fecit Herodes; adjecit et hoc super omnia, et inclusit Joannem in carcere.* Nimirum: quia Joannes instanter arguebat Herodem: *Non licet tibi habere uxorem fratris tui;* idcirco tentus et custoditus est in carcere, ne scilicet eum amplius arguere et confundere posset. Multi sunt Herodis imitatores qui Joannem, id est, conscientiam suam, sibi oclamantem in deserto cordis et murmurantem contra peccata, vincunt et incarcerant; dum prorsus nihil curant, quid vi conscientiæ fieri possit, dummodo leges non reclamant, dummodo magistratus non corripit, dummodo homines non observent; conscientiæ objurgatio, imperium vel interdictum minime auditur. Hinc solemus dicere de ejusmodi hominibus: *Non habent conscientiam.* Habent profecto omnes homines suam conscientiam, sed non omnes audiunt vel interrogant; vincunt ergo et inclusam habent, sed ad suam perniciem. Videndum ergo quanti referat audire conscientiam.

I. Quia ad hoc a Deo data nobis est conscientia, ut esset in hoc tenebricoso mundo dux viarum nostrarum et lumen ducens atque inclinans ad agendum bonum, fugiendum malum: est enim syndæresis habitus intellectus practicus, non tantum ostendens homini bonum, sed etiam inclinans ad prosequendum illud. Magnum Dei beneficium fuit, quod populum Hebræum præcesserit in columna ignis nubis ad ostendendam viam per desertum usque ad ingressum terræ sanctæ Exod. XIII. sed si bene advertimus, idem aut simile beneficium imperitivic unicuique nostrum: dedit enim nobis lumen conscientiæ, in qua ipsemet quasi Deus præcedit nos in vitæ nostræ peregrinatione, ne deviemus a cœlesti patria. Hoc voluit sibi Menander, cum dixit: «Mortalibus cunctis conscientia est Deus.» Hoc est instar et vice Dei: quemadmodum scilicet columna illa Deum representabat. Nemo igitur dicere potest, sibi non ostendi quid sit bonum et quid malum. Hanc enim querelam refellit David

Psal. IV. cum ait: *Multi dicunt, quis ostendit nobis bona? Signatum est super nos lumen vultus tui Domine.* Hoc lumen dictat homini legem illam universalem, tamquam certissimam et indubitatum: *Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris;* proinde ne fureris, ne mœcheris, ne occidas, ne falsum testimonium dicas, etc. item sequendum esse Deum, quærendum bonum, honestum, etc. neque solum dictat, sed etiam inclinatur ad prosequendum bonum, ut dixi.

Proinde qui ducem et consiliarium hunc non audierit, gravius condemnabitur, quam qui legi scriptæ non obediit, nam lex scripta ostendit tantum rem vel præceptam esse, vel vetitam; conscientia vero ostendit etiam æquam esse, vel iniquam. Et propterea gentiles vitis deditos dixit Apostolus *Inexcusabiles*, ad Rom. I. *quia ipsi sibi erant lex et habebant opus legis scriptum in cordibus suis, testimonium reddente illis conscientia ipsorum;* ad Rom. II. Hinc Dominus in judicio dicturus est reprobis: *Esurivi et non dedistis mihi manducare, etc.* puta non solum Christianis malis, sed etiam gentilibus. Sed quid si gentiles respondeant: *Domine, quando te vidimus esurientem, etc.?* respondebitur: *Quod uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis.* Id quod etiam aliquo modo gentilibus potest dici; poterant enim ac debebant dictante conscientia cognoscere, Deo dari et videri, quod pauperibus fit et datur; si quidem et ipsi Dei creaturæ et imago sunt: multo vefo severius hoc exprobrabitur Christianis, qui non solum dictante natura agnoscunt succurrendum esse pauperibus, sed etiam urgente Christi mandato.

II. Quia ipsa est inspectrix et testis, adeoque accusatrix actuum nostrorum perpetuo nos comitans, omnia adnotans atque in librum inscribens, suo tempore prodenda. Unde quidam dixit: *Conscientia mille testes.* Et Eccles. cap. VII. *Scit conscientia tua quia et tu crebro maledixisti aliis.* Est autem testis inseparabilis; quod ethnicus etiam Seneca agnovit, qui in I. de morib. ait: «Nullum conscium scelerum tuorum magis timueris, quam temetipsum; alienum enim fugere potes, te nunquam.» Deinde inflexibilis est, quia nullis blanditiis patitur se quietari aut excæcari ut dissimulet actus pravorum; sed est instar corvorum illorum, qui occisores S. Menardi quaquaversum insecuti sunt clamoribus et morsibus, sicque eos prodiderunt, ut a magistratu plecterentur. Comitatur etiam conscientia prævaricatores usque ad tribunal Dei, nisi scelus expietur, est instar tinnabuli illius, de quo in vita S. Medardi apud Sur. quod collo tauri appensum erat, et a fure, qui taurum S. Medardo abduxerat, abstractum et occultatum perpetuo sonabat, donec furem proderet. Exemplo sunt fratres Josephi, qui